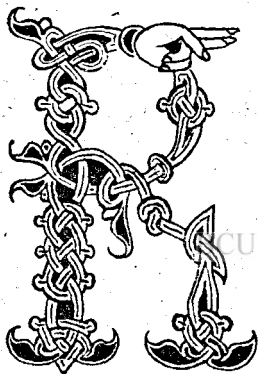

Anul V. Cluj, 1907.

REVISTĂ CULTURALĂ ILUSTRATĂ

ĂVAȘUL

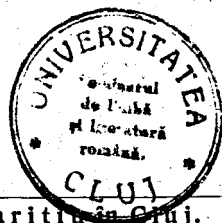
Întemeietorul revistei: **Dr. Elie Țăianu.**

Apare în fiecare săptămână.

Prețul abonamentului pe an 6 cor.

În străinătate: 8 cor.

Adresa: Cluj (Koloșvár) strada Jókai nr. 6.

La administrația »RĂVAȘULUI« se află următoarele cărți:

1. »Predicile lui Petru Maior« pe Dumineci și Sărbători. Ediție cu lit. lat. de Dr. E. Dăianu, broșurată 6 cor. legată frumos în pânză, cu călcăiu de piele, și inscripție aurită, 7 cor.
2. »Propovedaniile lui P. Maior«, predici la înmormântări, broșurate 3 cor; legate ca și predicile celelalte 4 cor.
3. »Statul, Biserica și Școala, de Sarmaságh Géza, trad. I. N. Pop. Carte premiată de facultatea teologică a universității din Budapesta. Cu o prefață de Dr. E. Dăianu. Prețul 1 cor. 50 fil.
4. »Roadele mii Creștinești«, de Teod. Câmpianu. Cu o prefață de Dr. E. Dăianu. Volum de cuprins pedagogic moral, elegant tipărit cu numeroase ilustrațiuni. Prețul 3 cor.
5. »O alegere de episcopi moldoveni« în 1557—8, de N. Iorga, cu 2 ilustrațiuni. Prețul 10 fil.
6. »Castelul din carpați« roman de Jules Verne, trad. în românește de V. Onișor, ed. Dr. E. Dăianu. Cu mulțime de chipuri. Prețul 1 cor. 60 fil.
7. »Mama Sfântului Augustin« de Episcopul Emil Bougaud, trad. de Salba. Frumos legată în pânză 4 cor. Broșurată 3 cor.
8. »Cartea Durerii« de Em. Bougaud, trad. Iac. A. Nicolăscu. Carte de mângâiere recomandată de consistorul din Blaj. Broșurată 1 cor. 50 fil. Legată frumos în pânză și aurită 2 cor. 50.
9. »Suplex Libellus Valachorum«. Latinește și românește, tradus de Dr. E. Dăianu. Prețul 1 cor.
10. »Cărțile Săteanului Român« Nr. 1. »Schife din popor«, de G. Stoica. Prețul 10 fil. — Nr. 2. »Păcatele noastre«, de P. Suci. Prețul 15 fil. — Nr. 3. »Despre păcatele sătenilor«, căzanie populară de Ioan Roman. Prețul 20 fil. — Nr. 4. Povești din satul nostru: »Dinu Maicii«, de Ioan Isaac. Prețul 10 fil.

La comande să se adăugă și 5% porto postal.

Atelier tipografic instalație cu electricitate

Ori ce soi de tipărituri eu
gust luate, și eu prețuri
foarte moderate, rog coman-
dați spre mulțămire la:

Tipografia „Carmen” Petru P. Barițiu în Cluj

Ferencz József-ut Nr. 58.

RĂVAȘUL

Editor și redactor resp.:
Petru P. Barițiu

Adresa: Jokai u. 6.
Pe 1 an (52 nri de câte 16 pag.) 6 cor.
Pe o jumăt. de an (26 de nri) 3 cor.

Întemeietorul foii:
Dr. E. Dăianu.

Un suflet necunoscut...

Imi ieși trudit în cale și trist, ca nici odată...
Treci mut, curmat de chinuri, în suflet tănuite,
Și-ți pironști în zare privirea turburată.

Tu-ți cauți de drum pe unde neajunsul te trimite...
Și cum privesc la tine cu mintea 'ndurerată
Imi reînvie cântul pe coardele strivite...

Te-au copleșit cu totul năpastele haïne,
Abia îți măsură pașii; pe buzele uscate
Surisul mort îți vinde amarul tău, străine!

Ai vrea să 'nșiri în vorbe durerile 'ndurate,
Dar toate-ți mor pe buze, se frâng trudite 'n tine,
Tu mașter fiu al vremii și al sorții, ce te bate.

Mă prinde jale-adâncă și mila mă 'nfioară
Căci fruntea 'mbrobonată de patima ta-mi spune
Iar ochii-ți stinși îmi strigă înlăcrămați ocară...

Răsplata muncii tale-i venin şi amărăciune,
De ani prelungi îţi dăpeni viaţa în povară
Şi lumea nu o vede, mai multă ți-ar tot pune...

Te frângi o zi întreagă pentru-o fărîmătură,
Dar nici la sărbătoare nu ai un dram de pâne
Şi-ţi mor în drum copii cu blasteme în gură...

De scapi zdrobit un vaer în traiul tău de câne
Eşti cel mai rău sub soare şi mii de voci te 'njură
Sar toţi să te dripească, cu fere să te 'nfrâne.

Tu taci, bocind în tine ursita, ce te leagă
De osândă şi nevoe, dar mult mai crunt te doare
Că nu-i un singur suflet sub cer să te 'nţeleagă...

Şi așa cum treci, străine, vai, spune-mi, ştii tu oare,
Că plâng şi mă cutremur în firea mea întreagă
Când dau să-ţi cânt obida suspinelor amare?!

Ion Roşioru.

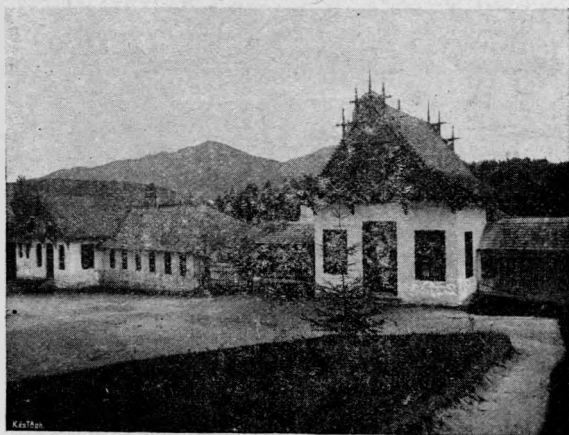
Din bătrâni.

Pe un evangheliar slavon tipărit la Lemberg 1681, din biserica din Zagra: Aceasta carte anume Evanghelie de preastol au cumpărat Hurgea Dumitru şi cu jupâneasa sa Lupa drept 12 florinţi să le fie pomană moşilor, strămoşilor. până la al 7-lea rod şi au dat în sfânta biserică la hramul sfintei prepo-dohnei Paraschiva z selo Zagra, ear cine s'ar hispiti să o ea să hie afurisit de 318 de părinţi sfinţi, cari au fost la acele sfinte soboară din Nikea şi să hie preclat şi proclat şi să i-se verse maţele ca a lui Arie sau capul, iar atunci au fost crai feciorul lui Apaki Mihai arhiepiscop Teofil şi birău în Bistriţa Suci Simon şi protopop Stefan ot Năsăud şi popa Simion şi Matei. Anii Domnului 1697 Zagra şi făt de biserică Gavril al Mariei.

Băile dela Sângeorz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Scaldele dela Sângeorz.

Hotelul »Hebe« dela Sângeorz.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Epoca colonizării Saşilor în Ardeal.

— Studiu archeologic-istoric —

(Urmare şi fine.)

Tot pe timpul acesta trecuse toiul expedițiilor cruciate, în urmarea cărora câmpiile Ungariei, peste cari trecea calea oștirilor cruciate, erau pline de grupuri de oameni pribegi, în cea mai mare parte nemți, cari stând sub scutul autorită-

ţilor eclesiastice trebuiau sustentate, căzând astfel în povara ţăranului şi a statului.

Interesul statului pretindea restabilirea ordinii prin amovarea acelor pribegi fără de patrie de pe câmpiile ungare.

În urmărirea acestui scop vedem deci, că statul unguresc — ale cărui interese în ostul Ardealului coincideau cu interesele catolicismului, urmărite de scaunul roman, — îndreaptă aceste grupuri de oşti pribege împotriva noastră, a şismaticilor din ost, cari eram numiţi adese chiar »păgâni«.

Clerul catolic al Ungariei recrutat pe timpul acela am putea afirma escluziv din Nemţi, îndeplinea prin stabilirea plănuită a fraţilor pribegi chiar o misiune naţională.

Cu căpătuirea acestor oameni fără patrie lipsiţi de mijloace de subsistenţă, cruciaţi de profesie, se începe colonizarea unelor părţi ale Ardealului. Aceşti oameni la cari se referă în documentele vechi numirea de »flandreuses«²⁷⁾ sunt aduşi în Ardeal şi colonizaţi dintâi în părţile cucerite din ţărişoarele Amnaşului şi Făgăraşului.

Cu grupurile acestea de pribegi s'a început deci colonizarea Ardealului cu Nemţi sub egida întăririi catolicismului. Pe urmă s'au mai adus colonişti Nemţi din Germania şi cu deosebire din Saxonia, unde gema o populaţie deasă de iobagi asupriţi de autorităţile bisericeii catolice.

²⁷⁾ După părerea noastră aceasta numire se derivă dela francezul »flaneurs« pribeg.

²⁸⁾ Numirea de »hospites« sub care obvin în documentele vechi coloniştii germani denotă după senzul medieval al cuvântului »hospes« pe soldatul got sau de altă viţă germană căpătuit împreună cu întreaga familie sa în casele cetăţeanului roman, pe lângă îndatorirea acestuia de a se îngriji de sustentăţia lor. I. lung: Römer und Romänen. Innsbruck 1877 pag. 195.

Toți aceștia conduși în Ardeal cu deviza glorioasă »ad retinendam coronam« fură căpătuiți prin casele locuitorilor români, pacinici subjugati²⁸).

Odată căpătuiți acești »oaspeți nechiemați« în casele Românilor și improprietați pe ogoarele lor, bucurându-se de scutul regelui, duc în cadrul baricadelor de privilegii o viață fără griji, multe veacuri dearândul.

Deplasarea lor originală pe teritoarele numite s'a făcut în urmărirea aceluiaș scop, pe baze administrative, identice cu acelea, cari s'au acceptat la colonizarea Săcuilor, anume împărțirea în »scaune«, în fruntea cărora sta un comite. Românii ajung astfel sub stăpânirea »oaspeților«, dacă nu preferă sau nu se pot retrage la adăpostul teritoarelor stăpânite de neamul lor.

Pe timpul acesta, adecă la finea veacului XII. voevodul Făgăraşului (în persoana legendarului Radu-Negru sau a Coarei cărui altuia, nu împoartă) silit de împrejurările ce le vede desvoltându-se dincolo de Olt, își strămută scaunul domniei sale la Câmpu-lung peste munți și cu dânsul trec boerii lui cei mai de căpetenie pe cari, precum s'ar înțelege de sine, îi improprietărește pe teritorul muntean, iar partea din teritorul Făgăraşului devenită disponibilă în urmarea acestei strămutări o colonizează cu Românii împinși de Sași peste Olt²⁹).

Ca dovadă pentru aceasta hipoteză ne servește toponimia ținutului din nordul Oltului³⁰).

²⁹) Astfel credem a esplica mai la înțeles titlul ulterior al Voievodului muntean Vladislav de »dux novae plantationis terrae Fogaras«.

³⁰) Satul săsesc de astăzi numit »Stein« își derivă numirea dela românescul »stâna«, care numire s'a conzervat până astăzi la Români. Pe aceeaș bază s'a numit satul săsesc »Leblaug« după numele originar slavon »Lovnic« vânătoare, a cărui formă românească o găsim în numirea unui munte apropiat: Vânătoarea (lui Butean).

Intr'aceea coloniştii Nemţi se adăog şi umplu teritoriul designat lor spre aşezare³¹⁾.

Elementele din care consta fiind de aceeaş viţă, se contopesc, acceptând numirea după majoritatea care, precum se vede, o formau coloniştii din Saxonia.

Admitem, că Ungurii la început au contat şi la sprijinul lor în luptele purtate în contra Românilor, dar Saşii dela fire nici atunci nici ulterior nu s'au prea jertfit pentru alţii.

La ţară ei au conzervat în cele mai multe sate toponimia veche acceptată dela Români, pe lângă care au mai împrumutat dela băstinaşi sute de cuvinte, poveşti, datini şi superstiţiuni.

Cultura oraşelor lor a fost importată cu timpul din Germania şi nu este de a se privi de productul lor propriu. La început au fost călugării şi preoţii, cari s'au stabilit mai dintâi printre coloniştii conaţionali, pe urmă înmigrează meserieşi din Germania, cari rămân în contact strâns cu patria lor originară şi în fine, prin secolul al XII. vedem chiar aristocraţi germani, stabilindu-se printre Saşi.

Tuturor acestora împreună, credem, că este a li-se atribui cultivarea poporului săsesc, care pe timpul când s'a colonizat în Ardeal, nu dispunea de vre-o cultură deosebită.

Se numeşte un sat săsesc aslăzi »Seligstadt« nume derivat din slavonul »Jelişte« cimiter, din cauza unui grup conziderabil de tumuli funerari ş. a.

³¹⁾ Centrala Nemţilor se vede a fi fost dintru început Sibiiul, care Ungurii l'au cedat lor, după cum am văzut mai sus. Saşii apoi au mai fortificat în câteva rânduri acest oraş, a cărui situaţie nu corespunde scopului de a apăra întrarea trecătorii Turnului-roşu, precum cred Saşii, ci numai scopului pentru care s'a fortificat dintâi.

FRAGMENT

din

Propovedaniile lui Petru Maior.

— Volumul III. al Predicilor, ce vor apărea în zilele acestea. —

»Drept aceea, când vedem vre-un orb, vre-un mut, vre-un surd, vre-un schiop, vre-un nebun, sau ori în ce chip nătar, și de vre-o neputință cuprins, apere D-zeu de acela, sau de părinții lui să judecăm fără socoteală, că doară decât toți oamenii sunt mai păcătoși. Că chiar ne învață Domnul Christos, cum unele certări ca acestea și pentru aceea se întâmplă, ca să se arate lucrurile lui D-zeu întru cei certați. Că de nu alta, încă învederează D-zeu cu acestea, că el este D-zeu sufletelor, și a tot trupul; că el este volnic împărțitor tuturor darurilor și celor sufletești și celor trupești; că firea cea bună, trupul și mintea cea întreagă nu este moșie părintească, nu e măestrie omenească, ci darul lui D-zeu. Pentru aceea »nu judecați, și nu vă veți judeca. Nu osândiți, și nu vă veți osândi« (Luca cap 6, stih 37).

Ci mai vârtos dacă noi avem vederea și toate mădulările trupului întregi, și de nătărie suntem scutiți, să fim mulțămitori către D-zeu, și toate mădulările noastre spre slava lui D-zeu, spre lucrarea spăsaniei noastre, și spre slujba deaproapelui să le întrebuițăm. Pentru aceea cu David, să ne întoarcem ochii noștri, să nu vadă deșertăciune. (Psalm 118, stih 37). Și cu Iov legătură să facem cu ochii noștri. (Iov cap 31, stih 1). Și precum ne învață apostolul (cătră Romani cap 6, stih 13) să nu ne facem mădulările noastre arme de nedreptate păcatului, ci să le punem arme de dreptate lui D-zeu. Când vedem orbi, surzi, muți, schiopi, ciunți, nebuni, sau ori ce plasă de chilavi și natari, să nu ridem de dânșii, să nu ne batem joc de dânșii, să nu-i amărim, să nu-i năcăjim, să-i hrănim, să-i sprijinim. »Să nu grăești de rău pe surd, și înaintea orbului să nu pui piedecă, și să te temi de D-zeul tău« (Leviți cap 19, stih

14) și iarăș la a doua lege (cap 27, stih 18) zice: »Blăstămat tot cel ce face pe orb să rătăcească pe cale, și tot norodul va zice: fie«. Precum și înțeleptul Solomon (la Pilde cap 17, stih 5) zice: »Cel ce rîde de sărac, mînie pe cel ce l'a făcut pe el. Cel ce-i pare bine, de cel ce pierе, nu va fi fără de vină«. Anume părinții să se ferească, ca fiilor săi și slugilor să nu poftescă de această plasă de chilăvituri și certări, precum unii sălbatici părinți poftesc fiilor săi, să le sară ochii, să-i mănânce furcile, să-i detune D-zeu, și alte grele blăstămuri vorbesc din gurile lor.

Iară noi, pe cari a slobozit D-zeu vre-o certare, să știți, că pentru aceea a făcut aceasta, pentruca să vă învețe a vă smeri; pentruca credința voastră, răbdarea voastră să o ispitească, întru aceea să vă deprindă, și înaintea altora încă arătată să o facă. Pentru aceea dacă voi sub toiagul lui D-zeu vă veți umili; dacă crucea aceasta cu inimă lină și cu răbdare o veți purta, întru fericire va fi vouă, precum grăiește Iacob apostol (cap 1, stih 12) »Fericit bărbatul, care rabdă ispita, pentrucă făcându-se lămurit, va lua cununa vieții, care o a făgăduit D-zeu celor ce-l iubesc pe el«. Amin«.

Vorbe ale inimei de I. C. Lavater

În suferință socotește: Suferința e o cale spinoasă, prin care se ajunge la fericire. Gândește-te în fericire: Aceasta nu-i fericirea adevărată, ci-i numai umbra ei. Și iarăș cugetă: Eu trăiesc, ca să mor, iară când oara morții va suna, răspunde: Eu *muritorul* sunt și *nemuritor!*

*

Intrebuințează talentul pentru scopuri bune: puterile spiritului pentru împlinirea sfântă a datoriei, iar cugetul tău curat să servească înțelepciunii și virtuții!

*

Zilnic învață a trăi dela cei ce mor, și a muri dela cei ce trăesc!

*

Dă, când primești și când dai învață a primi.

Verşul Vlădicului.

Lucru foarte minunat
 ...mie arătat
 Astă noapte când durmeam
 A fi răpit mă vedeam
 Cătră culmea Pindului
 Pe zidul Parnasului
 Şedeam pe peatră cumplită
 În patru cornuri cioplită.
 O Dumnezeule bune
 Cine e să poată spune,
 A parnasului mărim
 Şi fericită mulţime
 De bărbaţi cu isteţie
 Care spre c acunsaţie
 Pentru buna lor credinţă
 Şi sporiul întru ştiinţă
 Din toată lumea răpiţi
 Cu mult bine dăruiţi
 Întrânsul să odihnesc
 Şi curat se veselesc.
 Însă lucru de mirare,
 Vrednic şi de neuitare
 Imi fu a vedea acolo
 Sta sus marele Apollo
 Într'un tron lucios
 Răsuflând duh veselos
 O Coroană aurită
 La ochi de om nesfetită
 Ţiind în mâna dreaptă
 Zice: Aceasta aşteaptă

Pe vlădica cel unit
 Din Blaj, Ioan Bob numit
 Şi când Ioan Bob grăeşte
 Fără veste se iveşte
 Muza da aici pe sus
 Sburând de cătră apus
 Pe deasupra de cunună
 Să-'nvirte cu voie bună
 ...lină sburare
 Făcând aurei mişcare
 În toate laturi priveşte;
 Odată vezi că porneşte
 Prin a buzelor clătire
 A vărsa un vers suptire:
 Cununa cei aurită
 Lui Ioan Bob stă gătită
 Cine să tăgăduiască
 Cinstea cei Dumnezeescă
 Însă Ioan Bob să ştie
 Că târziu va să vie
 Să iae a sa cunună
 În nespusă voe bună
 Dânsul însă să trăiască
 mulţi să veţuiască
 Ca să poată săvârşi
 Toate cele ce gândi
 Pentru că până acuma
 Trăi de-şi înmulţi suma
 Adună multă avere
 Având gând de mângăiere

Batăr că mulţi nu ştia
 Ce va face cu ia.
 Şi vorb(a) pe nedrept
 De rău pe cel înţelept,
 Zicând ca şie-şi trăieşte
 Avuţie grămădeşte.
 Nimerui folositoare
 Şi din cinste trecătoare
 Insă gândul ce-l avu,
 Nu defăimat, ci sfânt fu.
 Vru ca prin cele avute
 Clerului său să ajute
 Iară vremile turburată
 Şi cu greu harţ incurcară,
 Nu lăsa să-şi împlinească
 Fapta sa ce i creştinească
 Patru ani acum trecură
 Raza păcii se văzură
 ...ă bunul părinte
 Se porni foarte ferbinte
 A vărsa banii *illa gros* (?)
 Spre a clerului folos
 Şi pentru prunci cu dorire
 Spre spor întru procopsire
 Vremile se schimbă iară
 Prin a noului harţ pară
 Nu-şi poate desăvârşit
 Isprăvit planul gândit
 Trăbue dar să trăiască
 Ca deplin să săvârşească
 Şi târziu la noi să vie
 Cu nespusa voe bună
 Stai tu o mare cumplită
 Şi spre groaznic harţ pornită
 Nu turbura lumea toată
 Trageţi carul înapoi
 Numai de foc, de nevoi

...văpaie

...răsaie

Iar tirana atropos, (moartea)
 De ai gând reu pune-l jos
 Trageţi foarfecile tale
 Nu face plânsului cale
 Lasă coasa răutăţii
 Să nu ciunţi aţa vieţii
 A numitului vlădică
 Obicinuita frică
 Lasă-l încă să trăiască
 Sfârşitul să-şi dobândească
 Iară de vei îndrăzni
 Ori cum a te 'mpotrivi
 Întru doritul plan sfânt
 Ce şi lau pus pe pământ,
 Să ştii, că mă voui porni
 Dacia voui ocoli
 Şi voui scula câte gloate
 Se vor afla învăţate
 În Dacia lui Traian
 A vestitului roman
 Să te blasteme cum ştiu
 Cu un glas de foc mai viu.
 Să te blasteme cu toţi
 Alui Romulus nepoţi
 În Dacia răsădiţi
 De 'mpăraţi tare vestiţi
 Cărora acel numit
 Archiereu mult mărit
 Le este o stea frumoasă
 De pururea vederoasă.
 Aşa muza când grăi
 În aripi tare lovi
 Sbură drept cătră mine
 Zicând: O! cel ce săzi bine
 Pe această peatră cumplită

In patru cornuri cioplită
 Pogoarâte de aici iute
 Şi fă lumii cunoscute
 Câte ai auzit toate
 Şi astăzi sunt arătate
 Acel bun Arhiepiscop
 Ziua sfânt numelui său
 Tocma mâne o sârbează
 Deci tu bine te n'traramează
 Fă-i versuri şi le trimite
 Ştiu că-i vor fi iubite
 Le va primi bucuroş
 Ca un părinte doios.
 Când muza așa grăieşte
 Fără veste se iveşte
 Minerva de altă parte
 Veselă la faţă foarte
 Intocma pe sus zburând
 Şi glas subţire vărsând:
 Cununa cea aurită
 Lui Ioan Bob e gătită
 Ziua noaptea îl aşteaptă
 Dorind pe lege direaptă
 Ca un mire de mireasă
 Cu o inimă setoasă
 Ave-va din dânsa parte.
 In veci după a sa moarte
 Inşă vremile nu...
 La parnas de...
 Al chema încă la lină
 Şi vecinica sa hodină
 ...vreau să trăiască
 Şi multe să isprăvească
 Decând în scaun şezu
 Tot războiul necurmat fu
 Şi cu Turcul şi cu Frâncul
 Cât sau mişcat şi adâncul

Ceriu, marea şi pământul
 Şi peste câte suflă vântul
 Pământul sau îngreţoşat
 De războiul necurmat
 Pentru trupuri îngropate
 De ostaşi cumpliti tăiate
 Marea încă s'au schimbat
 De sânge ce s'au vărsat
 Şi se varsă fără milă
 In războiul cel cu silă
 Ceriul să vede smolit
 De lacrimi şi plâns cumplit
 A multor maice miloase
 Şi văduve mult doioase
 ...cele multe mai bine
 ...te de fieş cine
 ...a sa tristă soarte
 ...episcop foarte
 Inceputu altă să facă
 Decât mai bine să tacă
 Ziua noaptea să trudească
 Multe să agonisească
 Ca având prilej cu vreme
 Gândul într'un loc să-şi
 [cheme
 Să le pue într'un loc
 Spre a clerului noroc
 Deci cias ce nu ştia
 Cele ce să tănuia
 Poate să gândească rău
 De omul lui Dumnezeu
 Inşă toţi s'au potignit
 Ori câţi așa au gândit
 Au rămas ruşinaţi toţi
 S'au sunt mireni s'au preoţi
 Cât pacea au răsărit
 Bunul cuget s'au ivit.

Intr'o vreme puţinică
 Fundaţie se ridică
 Cluj, pentru pro...

Celor ce le...
 Aşa Bălgărad...
 Cu ziduri...

Dintr'un caiet de versuri de pe la 1815—20. (Restul abia se mai poate descifra.)

Momente culturale.

»Moldovanul« nou ziar din Basarabia scrie despre sărbarea dela tipografia moldovenească a eparhiei basarabene:

»Marţi, în ziua de 1 Maiu la noua tipografie bisericească s'a început a se tipări Psaltirea moldovenească. Cu acest prilej a avut loc o mică gustare, la care au fost poftiţi şi directorii celor două gazete moldoveneşti din Basarabia, d-l G. V. Madan, directorul »Moldovanului« şi d-l Al. Nour, directorul noiei gazete »Viaţa Basarabiei«.

»Inainte de a se începe tipărirea s'au ţinut două scurte cuvântări ocazionale de cătră părintele Gurie Grosul, misionarul eparhiei de jos şi de cătră părintele protopop Iustin Ignatovici. După aceasta s'a început tipărirea. Şi spre amintire şi pomenire au învărtit roata maşinei mai întâi părintele Mihail Ciachir împreună cu părintele Constantin Parfeniev, părintele Ieronim Irhan dela Surecini cu domnul Constantinescu şi domnul G. Madan împreună cu domnul Al. Nour«.

*

»Kronstädter Zeitung« din Braşov spune: »In comuna Cărţişoara, comitatul Făgăraşului, s'au confiscat zilele trecute cinci căruţe pline de broşuri şi cărţi româneşti, cari se zice că ar fi menite să-i aţite pe Români. Broşurile şi cărţile au fost aduse la prefectura poliţiei din Braşov şi au fost arse, eri, Joi, în cărămidăria lui Schmidt«.

E vorba, de sigur, de cărţile, pe cari badea G. Cărţan le-a adunat, cu pasiunea unui adevărat bibliofil, din toate părţile, în biblioteca sa din Cărţişoara.

* * *

»Sămănătorul« tovărășie agricolă în Gherla, publică un apel, din care reproducem următoarele: Convinși, că numai cu puteri unite putem ajunge rezultate satisfăcătoare pe terenul economiei rurale, fruntașii din Gherla și jur la 25 Martie crt. au înființat o »TOVĂRĂȘIE AGRICOLĂ PE ACȚIUNI« punând basă unei folositoare instituțiuni românești spre binele și prosperarea poporului nostru. Indemnul înființării acestei tovărășii nu s'a făcut din poftă de câștig pentru cei ce sunt încredințați cu conducerea, ci cu scopul de a sta întru ajutor și a scăpa poporul nostru dela sate de liftele străine de neamul nostru ce încotinu cutreră satele locuite de Români. Ținta noastră adevărată este, că prin tovărășia »Sămănătorul« să acuirăm instrumente și mașini agricole pe sama membrilor și pe sama ori căruia s'ar adresa la noi; să cumpărăm sămânțe și alte materiale pentru producție, precum oltoi de pomi și de vie etc.; să ținem prelegeri și discuții publice în chestii ce ating economia rurală.

De aceea, apelăm la bunavoința D-Voastră și la ori care Român iubitor de poporul nostru dela sate, că de aci încolo ori ce v'ar veni înainte pentru poporul nostru: precum procurarea de pluguri, coasă din Germania, cari le dăm pe garanță, mașini de treerat cu mâna și cu cai, precum și mașini de treerat cu vapor, etc. pe cari toate le avem în depozitele noastre spre vederea publicului — să binevoiți a Vă adresa la noi cu toată încrederea — dând ori cui celea mai bune deslușiri. La afaceri mai mari — spre înlesnirea poporului nostru, conducătorul »Tovărășii« la avisul DV. numai decăt va veni la fața locului și va încheia ori ce fel de afacere definitivă în numele tovărășii noastre. Direcțiunea noastră în ultima sa ședință a decis, că »Tovărășia« noastră să procure pe sama celor ce se vor adresa la noi numai mașini și alți articli de economie de prima calitate, ca prin aceea să-și câștige încrederea publicului mare și pentru cari ori când să poată primi garanța cuvenită.

* * *

Băile dela Sângeorzul românesc este singura localitate în Ardeal, unde în seșonul de vară se concentrează o mare parte a inteligenței românești, la cură și recreare, și își poate petrece timpul într'un mediu social românesc. Prin faptul acesta băile Sângeorzului câștigă importanță mai mare, decăt chiar

prin puterea vindecătoare a minunatului izvor, care recorește pe atâția și alimentează scaldele — calde și reci, — în care atâția bolnavi se tămăduiesc. Comuna românească, proprietara acestor băi, care desigur a făcut multe înnoiri pentru primirea oaspeților săi, nu ar trebui să uite a face ceva și pentru partea morală și culturală a băilor. În estan credem, că lume și mai numărăoasă va cerceta aceste băi pentru linia ferată cea nouă, dela Betlean-Ilva, care a ușurat nespus comunicațiunea și a ieftinit-o desigur. Dela ultima stațiune abia mai sunt 4—5 chm. până la Sângeorz, și desigur comuna se va fi îngrijit, ca trăsuri bune și ieftine să circuleze între Ilva și Sângeorz. Ușurătatea comunicațiunii e un moment îmbucurător pentru aceste băi românești, dar poate să devie și o primejdie pentru caracterul și mediul românesc al localității. Și până acum cercetau băile destui jidani din Bucovina, Ardeal și Maramureș, dar ei se izolau între sine. Acum însă pot să vie și de aceia dela orașe, cari sunt mai îndrăzneți. De aceea direcțiunea băilor trebuie să-și deie samă, că în situația cea nouă are și noue îndatoriri. Trebuie să mai lase din obiceiurile patriarcale, și mai ales din lăsălnicia nepăsătoare și să facă față cerințelor timpului. Pe lângă instalările moderne, trebuie să se îngrijească și de o viață socială culturală vie și românească. Să nu uite, că un mare păcat a fost demult în Sângeorz, care trebuie să înceteze. Păcatul acesta, încă la 1854 l'a ilustrat un conte (Grof Bethlen Lajos, în »Hetilap«), care scriind despre băile din Sângeorz zicea:

»...Tot pe valea Rodnei, este cu mult mai interesantă stânca de altă formă a apei minerale dela Sângeorz; pe aceasta meșteșugul omenesc n'a stricat-o, ci în frumseța sa naturală își varsă apele sale vindecătoare, pe sama omenimei suferinde, ape cu cari abia se pot compara scumpele ape minerale din străinătate. Intr'o stâncă ce sună a gol, 40 stângeni înaltă, 300 stângeni de lungă și 3000 stângeni, în periferie, își prepară marele chemist, Natura, leacul acesta, ce curge de miliarde de ani. Cuprinsul poros a marilor bucăți de stâncă îngrămadite pe vârful foarte înalt, dovedește că oare când izvorul eșia pe vârful dealului și prin așezarea elementelor, ce conține, a alcătuit întreagă massa de stâncă. Bucățile mucezite de stâncă mare cât casa, cari s'au resturnat în vale, crepăturile adânci, peșterile, arată că ce cutremur grozav de pământ va fi zdrobit oare când suprafața poate netedă a dealului, pe care în unele locuri și acum se vede alvia naturală a izvorului și care azi izbucnește cu mare prisos din poala laturei de meazăzi. Minunata operă a miloanelor de ani nu e în nici o legătură

cu alți munți, în tot cercul nu este lature stâncoasă. Culmile Carpaților se ridică mai departe de aici.

»Azi nu se vede acolo nici un sămn de meșteșugire omenească; aici nu umbresc ramuri de copaci, numai niște fire de iarbă sălbatică înverzesc poalele ruinelor de stâncă, și încă tot așteaptă acest loc urma progresului. E de temut însă, că industria omenească se va vădi aici tot așa de încet, cum s'a dezvoltat și alcătuirea minunată a locului. Arangiarea mai potrivită a acestor locuri destinul a amânat-o pe alte vremuri, pe altă epocă a omeniei. Deși nu lipsesc planurile, lipsesc conducători, administratori; nu-i cu cine, nu-i cu ce. Toate sunt strâns legate. Văzându-le acestea numai atâta putem scrie pe o tablă de stâncă: »Cât de bătrână e lumea asta, și cât de tineră omenimea«.

Bune de meditat și azi cuvintele dela 1854.

Din bătrâni.

Pe dosul unei icoane în biserica din Prislop (Bistrița-Năsăud): Ierei Grigorie sei obraz kupil iz harkaego din Mititei. Rok bojeia ot rojdestvo Hristova 1685 mjeseta augusta 28 dna.

Popa Grigorie a cumpărat aceasta icoană dela Marcu din Mititei. Anul Domnului dela nașterea lui Hristos 1685 luna august 28 zile.

*

Pe o evanghelie din Brașfalăul de sus (manuscris slavon din secolul 15): Această carte o-u cumpărat Ignat Sucioi și o-u dat la hramul lui Archangel Mihail în Blașfalăul săsesc la sfânta beserică drept păcatele sale să hie și lui Grigorie și o dat besericei satului să hie pe stu. preastol dară cine o va lua-o și va vinde-o ficior au fată au preut au încă hie cine să hie aurfurisit de 318 de oțeți ce au făcut soboară în Nikeia și de maica preacistă și de 12 apostoli și de 12 proroci și de toți sfinții. Amin.

Informatorii opiniei publice.

S'a zis şi se zice, că presa este marea şcoală a popoarelor. Ea trebuie să lumineze, să înveţe, să convingă şi să conducă. Fiindcă nime nu poate da ce nu are, dascălii — scriitorii — trebuie să fie înşişi luminaţi, învăţaţi şi convingşi. Cunoscând mulţimea, din care fac parte, în desfăşurarea sa istorică, în starea şi împrejurările, în cari se află acum, trag concluzii asupra viitorului, taie în minte drumul, pe care s'ar putea ajunge acolo, îşi formează păreri, ajung la anumite convingeri, cari li-se prefac în sânge şi cari odată ţişnesc, se deslănţue din zăgazurile minţii şi individualităţii sale şi cearcă să se impună. Din minutul ce au ajuns în lume, scriitorul e responsabil pentru ele şi pentru urmările lor, e responsabil conştiinţei sale, că a făcut bine sau rău, şi mulţimei, pe care a proştit-o sau luminat-o.

Aşa ar trebui să fie, şi aşa era odată...

Azi? Cineva întemeiază un ziar mare, apare în toată ziua, e modern. Intemeietorul, sau să-i zicem directorul, are lipsă de redactori. Dela aceştia se cer următoarele însuşiri.

1. Să nu ştie nimic, pentrucă atunci cred că ştiu mai mult.

2. Să fie insolenţi, pentrucă azi insolent = curajos.

3. În urma »trecutului« lor să nu aibă simţul responsabilităţii, o condiţie fără de care, celea de mai înainte n'ar însemna nimic.

Se mai cere să fie ras pe cap sau cu părul vâlvoi, cu mustaţele şi barba încâlcite sau neavând nici una, nici alta. Altcum nu s'ar putea face deosebire între Dumealor şi ceialalţi muritori.

Pentru ce sunt toate acestea de lipsă? Iată pentru ce: neștiind nimic și crezând, că știe tot îl poți pune să facă azi sociologie, mâne literatură, poimâne politică și ce-ți place. Cum? D-l redactor pune cuvânt lângă cuvânt, le potrivește așa ca să sune frumos. La asta să pricepe, are gust. Știți »beția de cuvinte« alui Maiorescu.

Astfel Dumealui luminează și învață publicul.

Fiind insolent, adecă curagios, îi place a se lupta și mai ales a ataca.

Insinuă, că vlădicii nostri, bine înțeles »uniții«, joacă după cum flueră Apponyi, iasă la poartă, se acată în trecători, improască cu noroiu, strigă, face spume la gură, scoală vecinii în picioare, crezi că e sfârșitul lumii. E psiholog bun, cunoaște gândurile cele mai ascunse ale oamenilor. Știe, că cutare vrea să ajungă metropolit, îi cântărește toate vorbele, i-le secționează; pune »oile la dreapta, caprele la stânga«, știe, că cutare e trădător de neam pentrucă și servește neamul după conștiința sa, și altul vânează interese personale, pentrucă totdeauna a servit cauza, și nu persoanele. Târăe în noroiu biserică, vlădică, profesori, popă, pe cine-i place. Are putere și are curagiu adecă obrăznicie și n'are simț de rezponzabilitate.

Dacă cel atacat nu se apără, nu-l bagă în samă, sbiară și mai tare: »Cum?! Indrăznește să desprețuiască glasul neamului?!«

Știți, neamul vorbește prin gura D-sale.

Iată-l colo cu un pretin, nu tovarăș de idei.

— »Admirabil, nici nu credeam, clasic de tot. Bine faci, curătă atmosfera națională de gozurile acestea, pune-l pe fiecare la locul lui.

El se face că nu aude, închide ochii pe jumătate și privește perdut în zare.

— Nu înțelesei, tocmai îmi trăsnea ceva sublim prin cap (nu prin minte). Ce spuseși despre atmosfera... loc...?

Ii place, vrea să-o mai audă odată.

Și publicul? O parte: 10, 20, 30 de procente vor crede.

Vor fi convinși că vlădicii noștri nu plătesc nimic, sunt vându-ți guvernelor, sunt dușmani poporului, biserica noastră e ca vai de ea, deci »schimbăm firma«. Cealaltă parte — cea cuminte — la început se va indigna, apoi va compătimi pe grozavul războinic și la urmă va râde.

E păcat însă de cei seduși.

I. V.

Crestături.

— **Archiereii** bisericii române gr.-or. în urma hotărârilor sinodale, au luat în serioasă considerare necesitatea întreprinderii la Tronul Maiestății Sale ces. și regești apostolice, în cauza proiectului de lege școlar. La inițiativa luată de I. P. S. Metropolit Mețianu Episcopii au convenit ca întreprinderea să se facă mai bine printr'o adresă, pentru că o audență reclama timp mai lung.

Adresa aceasta e acoperită de iscăliturile celor trei Archiepiscopi și în ea — zice »Tel. Rom.« — să arată cum prin actualul proiect, se desființează legi fundamentale cari nu-s abrogate, se descrie îngrijorarea ce i-a cuprins pe Români în fața tendinței guvernului de a nimici cultura națională română și de a să face guvernul arbitru asupra celui mai sfânt și mai imprescriptibil drept omenesc: precum este și creșterea copiilor și alte asemenea, apelând la cunoscuta bunătate și grație părintească a monarhului, rugându-l să nu sancționeze proiectul.

Va să zică, Archiepiscopii români gr.-or. au făcut acum tot ceea ce Archiepiscopii noștri gr.-cat. făcuseră dintru început adresându-se nu ministrului, care a făcut proiectul, ci de adreptul Maiestății Sale. E cu totul neîntemeiată deci acuza acelei foi române, care se face a nu ști, că Archiepiscopii români gr.-cat. de mult au recurs la tronul Maiestății Sale.

— **Cuvinte de ale lui Bărnăuțiu.** Din celebra scrisoare a lui Bărnăuțiu, publicată acum de »Revista pol. și liter.« din Blaj, relevăm aceste cuvinte de admoniare: »Nu Domnilor! Românii nu vor rezista, ei nu vor putea să reziste, pentru că spiritul și simțimentele lor naționale au amorțit; ei nu au nici ființa Grecilor, nici valoarea Belgilor, nici simțimentele de patrie ale strămoșilor; inteligența română s'a desnaționalizat în cultura europeană cea cosmopolitică; ea nu va cultura națională, ci cultura europeană; nu va comerț și industrie națională, ci comerț și industrie cosmopolită; nu va comandant suprem național, ci străin,

prin urmare ea nu vrea nici teritor, nici armată națională; pen- trucă fiind teritorul în sine neutral el nu se face național prin atari sentimente cosmopolitice fără nici un înțeles, nici prin cultura euro- peană, ci prin sentimente națio- nale, prin comerț, industrie și cultură națională, apoi armata nu- mai atunci e națională, când apără un teritor, un comerț, o indus- trie, o cultură națională, din contră armata comandată de un străin și care servește numai drept in- strument la scopuri nenationale, aceea nu e armată națională, ci turmă de sclavi.

Aceste cuvinte grele le spunea Bărnuțiu într'o scrisoare-memoriu — prin anii 60, — adresată fraților Golești.

— **Fiind vorba de »conștiință«**, ni-se atrage atențiunea la urmă- toarele cuvinte ale d-lui N. Iorga, din »Neamul Românesc« (nr. 86 dela 4 Martie n. 1907, pag 522) scrise în articolul »Răscoale fără- nești« tocmai la începutul acelei pacoste:

»Dacă vor combate-o (nu im- poartă cine. »Răvașul«) cu *cele din urmă mijloace*, vom aplauda cu toții; *conștiința* românească va absolvi de ori ce *illegalitate* miș- carea lor. Iar, dacă vor lăsa ca ea

să treacă, vor fi dovedit o mișelie fără păreche în istoria partidelor noastre«.

— **Vlădicii nostri** se vede nu numai acum, ci și mai de mult, au fost bănuți pe nedrept și ju- decați pe neștiute de oameni ne- orientați sau rău orientați. Nici Vlădica Bob, care mult bine a făcut, se vede, nu a fost în viața sa pe o formă judecat de toți. »Versul Vlădicului«, ce-l publicăm la alt loc, scoțându-l din acelaș caiet de versuri, în care era și necrologul lui Hagii Constantin Po- povici, ne arată însă, că erau și pe atunci oameni cu sentimentul cumpătului, cari cercau să de- espresione în formă mai frumoasă judecătii lor obiective, spre a re- prima și a înfrâna violența lup- tacilor nesocotiți a acelor vremuri.

Delicata satisfacție, ce autorul necunoscut o dă Arhiereului lovit de anonimii scornitori de vorbe, se primește și azi cu satisfacție de cei ce iubesc adevărul, pentru trecut, ca și pentru prezent. Ceea ce regretăm noi mai ales e, că »versul« din caietul regretatului Ioachim Mureșan din Năsăud, e zdrențuit la sfârșit și nu se mai poate citi tocmai acolo, unde pare a se pomeni meritele lui Bob pentru biserica din Cluj.

Dragoste părintească: Vorbe ale inimii de I. C. Lavater.

Dragă Luise, ceea ce nu izvorește din lăuntru în inimii, ce nu pătrunde în lăuntru în inimii, ce nu te renvie, nu te face mai spirituală și mai nobilă la inimă — aceasta-i pentru noi o »nimică« și dispore pentru totdeauna, îndată ce dispărem și noi din lumea aceasta! Adună-ți în suflet o comoară de pu- teri, simțiri și cugete, cari însă nu vin dela tine, dar nici nu atârnă dela lume, cari există numai pentru cele cinci simțiri ale noastre și pierd pentru noi de odată cu ele!

Biserica.

— Din conferențele unui preot modern. —

Nu mă pot scăpa de gândul, că D.-Voastră, în fața chestiunilor ce le desfășur aici, vă veți provoca la necesitățile vieții de azi, la lupta pentru esistență, și veți întreba: »ce ne facem noi cu adevărurile tale eterne? Putem noi trăi din împărăția lui D-zeu?«

Idea aceasta nu e nouă; obiecțiunea e foarte veche. Când Christos retras în pustie postia și se ruga, cu aceasta i-a venit înainte ispititorul: Tu te rogi? Tu postești? Frumos și laudabil lucru, poate...; dar fă, ca aceste pietri să se prefacă în pâne.

Înțelepciunea lui D-zeu a dat deja răspuns acestei obiecțiuni. Înainte de toate vouă vă trebuie, nu pâne, ci spirit; spirit în înțelesul cel mai larg al cuvântului: adecă vă trebuie: dreptate, bunătate, dragoste, milă, crutare. În lipsa acestui spirit chiar și din pâne se face peatră.

Intru adevăr, nu vedem cum și pe lângă pânea cea multă sunt mulțime de flămânzi, peritori de foame? Nu vedem că pentru proletarii săraci și pânea e peatră? Egoismul, concurența necinstită, sistemul pervers ce stăpânește, face și din pâne peatră!

De aceea să cercăm numai împărăția lui D-zeu; să căutăm mai înainte de toate pe Christos. Dar afla-l vom oare? Nimeri-vom împărăția lui D-zeu? Găsi-o vom în noi înșine, în lăuntrul nostru?

Christos e departe și »raii din noi înșine« este supus valurilor schimbăcioase a simțurilor noastre subiective. De Christos ne desparte abisul alor 19 veacuri; drept, că știința luminează cu faclele sale asupra adâncimei, iar tradiția leagă ca și o cu punte ușoară țermur de țermur, trecutul cu prezentul, totuși făclile științei pare că nu dau o lumină liniștitoare, iar pe puntea tradițiilor pare că nu se simt în siguranță, decât cei ce au aripi.

Dificultatea ce o cunosc eu este spiritul european; spiritul acesta, care aplică critica nimicitoare, apa disolvantă a acidului, asupra tuturor monumentelor; de aceasta apă ramurile vechede nu mai învie; impresiunile, urmele interesante ale trecutului nu se ivesc, ci se spălătolesc, se șterg.

Ce a făcut critica aceasta cu Christos și cu Evangelia? Sau mai bine: ce nu a făcut?

Critica admite numai un principiu, care e mai mult o simțire, o dorință comună, decât un fapt al științei; pornind din acest principiu ea declară de știință ori ce absurditate; ea falsifică simțirea, esagerează și micșorează, după cum îi vine; fiecare școală, fiecare direcțiune critică, își scoate la iveală și își exprimă însași lumea sa subiectivă, și astfel tot altul și altul e Christos, tot alta și alta e Evangelia și înțelegerea ei.

Colo departe în răsărit e altă lume. Orientul stă în zodia tradițiunilor neschimbate. De asupra peșterii *Makpela* nu e lipsă a mai pune tablă de marmoră și a scrie, că aici e mormântul lui Avram; lângă acest mormânt veghiază, ca o sentinelă veșnic trează, conștiința vie a neamurilor, din generațiune în generațiune. Goronul lui Iosue toți 'au cunoscut; palmierul Dearei toți îl știau, toți îl păziau, și scutiau; soarele resărind și apunând încadra intraurind aceste monumente, dar nu numai soarele le înveluia în razele sale, ci și pomenirea recunoscătoare a națiunii.

Șeicul arab tot așa își înșelează și-si împodobește calul său azi, ca străbunul Avram; muierile beduine tot așa coc azi pogacea lor în cenușe fierbinte, ca și străbuna Sara. Orientul e o mumie de piatră; orientul nu se schimbă; modul de gândire al orientului îl caracterizează imutabilitatea teologiei. Se simte și azi că acolo s'a descoperit nemărginitul și veșnicul D-zeu.

Dar deși acolo s'a apropiat D-zeu de om, totuși nu acolo la răsărit a așezat centrul de gravitațiune al istoriei, ci la apus, în basenul mării mediterane, în acel canal minunat, pe malurile căruia s'a trezit cultura, care mișcă lumea, unde omul progresist și-a clădit șatra, apoi casa, Acropolis, grădinile plutitoare din Tir, Capitolul, Forul și unde în urmă, și-a zidit Bazilica.

Aci s'a trezit la viață conștie europeanul; aci a luptat, a gândit a filozofat; aci și-a așezat, pe 7 coline, tronul stăpânirii sale asupra lumii; aci a prins dalta, ca să despice cu ea peatră, și să sfășie mintea cu frumșeți sfășietoare; aci a prins penelul ca să scrie alcătuirile frumșeții, aci s'a zămislit și s'a format treimea profană a vieții: filozofia, politica, arta.

Ce se va alege din creștinism, dacă vine în contact cu acest spirit rebel, care analizează, critică și despice? Care va fi soarta creștinismului de se va scobori și se va lăsa pe marea vieții celei sbiciuite de indoieli și patimi? Ce se va

alege din aluatul lui, dacă îl va pătrunde și-l va dospî cultura europeană?

Lăsați la o parte nedumeririle acestea îngrijoratel Critica nu crează; îndoiala nu clădește; apa »regală« nu învio-rează florile și aluatul culturai nici nu agită, nici nu curăță viața. Aceste lucrări D-zeu și le-a rezervat șieși și a voit să le săvârșească cu harul său, adecă cu înriurirea sa acea su-pranaturală și de viață dătătoare, întru care a împărtășit lumea pentru Christos și prin Christos.

Dacă harul lui Christos s'a făcut izvorul vieții, ne întrebăm oare putut-a seca, în decursul veacurilor, apa are a acestui izvor de viață dătător? Și dacă adevărul lui Christos a devenit soafele sufleteior, oare norul îndoielilor putut-a acoperi acest soare? Și dacă simțirea lui Christos a ajuns a fi cuprinsul deplin al desăvârșirei, nu cumva critica și vre-un nou ideal al progresului a putut abate din calea sa aceasta direcțiune?...

Cel ce crede în Christos, sufletul lui nu poate fi atins de astfel de îndoeli. Cel ce crede în Christos, acela știe, că de bună seamă Evangelia și harul lui Christos nu se pierd și nu se strică, pentru că acela trebuie să creadă, că Dómnul le are de grije. Christos s'a îngrijit de bună seamă, ca învățatura sa, chipul său, amintirea sa, darul și puterea sa, cea de viață dătătoare să nu slăbească, să nu scadă, ci să rămână în puritatea sa originală. Altfel de ce ar fi venit pe lume, dacă opera sa, pe care a săvârșit-o între sudori de sânge, întru crunte munci, îndată după moartea sa era să se risipească? Christos n'ar fi fost Christos, n'ar fi fost D-zeu, dacă evangelia sa în scurt timp era să se vestezească; lucrarea sa n'ar fi fost d-zească, misiunea sa n'ar fi fost mesiană, dacă și peste ea, după un veac două, era să treacă la ordinea zilei trium-fătoare îndoiala și necredința omenească, întocmai ca și peste ori ce lucru trecător și omenesc.

Dacă ar fi fost de lipsă așa ceva, de sigur Domnul ar fi rămas între noi, pe pământ, și nu s'ar fi înălțat la cer; dacă ar fi fost de lipsă ar fi pus cheruvimi cu sabie de foc, ca să străjuiască evangelia sa și să o apere; Intrebarea e acum numai aceasta: cum a asigurat Domnul Christos persistența operei sale, și prin ce își împărtășește învățatura sa, gândirile sale, darul său, cu fii veacurilor de mai târziu?

Creștinătatea, care dintru început a fost convinsă, că »Evangelia este puterea lui D-zeu pe seama neamurilor« și ca atare pentru toți și de a pururea e accesibilă, ne arată

nouă o instituțiune, pe care a întemeiat-o Christos; ne arată cadrele de aur ale acestei perle, care este evangelia; ne arată sfântul potir al mirului, care este darul lui D-zeu; și ne zice: dacă căutați pe Christos și darul lui, nu trebuie să vă întoarceți cu 1900 ani îndărăt, nu trebuie să peregrinați la muntele celor »8 fericiri« sau la țărmurul Mării galileene, nici nu trebuie să adunați de pe paginile îngălbinite a codicelor ideile străbune, ci intrați aci înlăuntru, și întrebați pe sfânta Maică-Biserică.

Dacă n'ar fi Biserica, n'ar esista Sاریptura; dacă n'ar fi Biserica, n'ar esista nici creștinătatea. Aceasta o repet cu convingere deplină: dacă n'ar fi Biserica, n'ar fi creștinătatea, pentrucă sămânța cea dumnezească ar fi spulberat-o vânturile; mărgeaua evangelică ar fi zdrobit-o; blânda candelă, ce se hrănește din oleiul evangheliei, ar fi stâns-o de mult.

Să nu fiu rău înțeles! Eu nu zic, că niște protestanții nu ar putea fi de fapt uneori creștini mai buni și mai cu simț, decât niște cafolci lumeni și de lume; eu însă nu vorbesc acum despre religiositatea individuală, ci despre organul de susținere și de propagare al creștinătății. Ecclesia, Biserica, nu e religiositate particulară a cuiva, ci este organul revelațiunii, căruia D-zeu, Domnul nostru Isus Christos, i-a incredințat misterul și evangelia sa. (Va urma).

Revista școlară.

Adunarea învățătorilor.

Învățătorii din Cluj membri ai reuniunii învățătorilor din archidieceza Blajului și-au ținut adunarea de primăvară la 23 Maiu a. c. în Cluj. Constatăm că adunarea aceasta a fost una din cele mai succese și întru cât privește prezentarea inv. în număr foarte frumos și întru cât privește desbaterea deamă și adevărat cuminte a chestiunilor dela ordinea zilei.

După prelegerea practică ținută de învățătorul locului, s'a început desbaterea punctelor în care fiecare a cerat să dea dovadă despre voința ce poartă pentru a vedea reuniunea aceasta ajunsă în o stare de mai frumoasă înflorire. Și foarte bine fac învățătorii și cu deosebire învățătorii din împrejurimea Clujului, când pe toate căile cearcă a-și câștiga tărie îndemn și voință, pentru a deslega poporul din orbia sufletească, în aceste părți cari gem sub greutatea multor neînțelegători și

rău voitori. De răspunderea învăţătorilor să leagă foarte multă în aceste ținuturi. Şi să-şi dea bine samă de munca încredinţată lor. După terminarea punctelor s'a satorit din partea D-lui protopop Dr. Elie Dăianu, care a luat parte la şedinţă dela început, în conţelegere cu învăţătorii, punctele şi condiţiile între cari publică concurs la 3 premii de 40, 30 şi 10 cor. pentru cele mai bune monografii a comunelor din despărţământ.

Terminându-se şi aceasta a fost întrunire la masă comună, toţi mângăindu-se de rezultatul al acestei adunări.

ap.

Concurs literar.

În cea din urmă adunare a Reuniunii învăţătorilor gr.-cat. din protopopiatul Clujului s'au satorit condiţiile concursului literar cu premii, pe cari le-a oferit protopopul Dr. E. Dăianu, pentru cele mai bune monografii a comunelor din jurul Clujului. Condiţiile sunt acestea:

Se vor da trei premii:

Premiul I. 40 coroane în aur. Premiul II. 20 coroane în cărţi. Premiul III. 10 coroane în cărţi.

Se admite la concurs monografia unei comune din cercul reuniunii, în primul rând, dar în lipsă se vor premia şi monografiile, cari tratează şi alte comune din comitatul Clujului.

Terminul de concurs e 1 Septembrie 1908. Lucrările se pot trimite la preşedintele reuniunii desp. Cluj sau la oficiul protopopesesc, scrise legibil, fără iscălitură, provăzute însă cu o devisă.

Numele autorului se va pune într'un plic sigilat provăzut cu aceeaş devisă.

Lucrările le va censura o comisiune compusă de comitetul reuniunii şi protopopul din Cluj.

Rezultatul se va publica în adunarea despărţământului, unde se vor împărţi şi premiile.

În caz, dacă s'ar găsi vrednică de tipar o monografie, întemeietorul premiului va da autorului 50 es. gratuite din broşura tipărită.

Monografia are să se estindă la descrierea topografică a comunei, să cuprindă o reprivire istorică, o descriere economică (cu date statistice privitoare la starea culturală, economică, apoi datini, obiceiuri, legende şi poveşti locale, numiri toponimice, familiare, particularităţi, etc.).

Sperăm, că învăţătorii noştri din jurul Clujului vor profita de acest îndemn spre a-şi arăta dragostea faţă de satele, prin cari au fost puşi luminători poporului şi vor da dovezi de priceperea ce o au pentru problemele sociale şi culturale ale poporului nostru.

Documente.

Pe niste hârtii vechi ce mi-au picat întâmplător în mână, găsesc nişte urme vechi despre şcoale, pe cari le însemn aci în traducere să nu se peardă de nou: (originalul e ungureşte)

I.

Relație despre şcolile triviale româneşti şi ungureşti.

Şcoala românească, în care învaţă 50 învăţăcei, se află în district în satul Pecsétszeg, în care şcoală românească este şi măiestru învăţător cu pensie (plată). Casă pentru şcoală acum plănuesc sătenii să facă, ear acum au luat în arândă casa unui om prost (ţeran) în care învaţă şcolarii până vor găta şcoala; în alte sate nu mai sunt şcoale româneşti.

Pe lângă aceasta este şcoală ungurească în Reteag la reformaţi, în care şcoală acum nu sunt mai mult de 8 copii şcolari.

Este casă de şcoală şi casă de locuit pentru învăţător care e şi cântor. Raportez cu relaţiune umilită.

Reteag, 20 Octobré 1789.

Mocsai Péter

II.

Pe altă hârtie se scrie ungureşte.

»In Luna săsească, diecesa noastră de Cluj-Călata, în acest an 1827, ducându-se din colegiu nostru din Cluj un tiner, *logicus*, cu numele Gurzó, de naştere tot din Luna săsească, ca să fie învăţător, el așa a îndulcit pe copii din sat la şcoală, că mai întâiu a lăsat să-i facă curatorul o dobă şi bătând doba a început a duce copii la câmp să-şi petreacă. De aci urmă că copii şi de lângă vitele tatălui seu, de la câmp, fugiau lăsându-le acolo, şi se duceau la şcoală. Astfel acolo unde mai înainte nici iarna nu umblau la şcoală, în estan şi vara frecventau 50—60 copii. De aci se vede că cu o dobă şi un steag, şi cu o procedură blândă şi înțeleaptă cu copii cât se poate face pentru împoporarea şcolaelor. — Cluj, 7 Oct. 1827«.

*

Documentele grăiesc limpede şi pentru noi.

CRONICA.

— În 8 Iunie n. se împlinesc 40 de ani dela încoronarea Maiestăţii Sale ces. şi reg. apostolice, Francisc Iosif I., cu coroana sfântului Ştefan. Acest moment, de mare importanţă pentru patrie şi tron va fi sărbătorit în toată ţara.

Conform unui circular solemn al Esc. Sale Metropolitului Dr. Victor Mihalyi din Blaj, sărbarea religioasă a iubileului încoronării se va face în bisericile noastre, în ziua următoare Duminecă, pentruca poporul credincios să poată lua parte în număr cu atât mai mare.

În Budapesta sărbarea iubilară se va desfăşura cu pompă deosebită. Din acest prilej Maiestatea Sa a sosit la residenţa sa ungară şi va petrece acolo câteva zile. Episcopii români încă vor lua parte la aceste sărbări regale în Budapesta.

— *Academia Română* din Bucureşti a hotărît să facă un monument la mormântul fostului său membru, regretatul învăţat *Florian Porcius*, din Rodna-veche. Monumentul se lucrează în Cluj şi prezintă o stâncă de granit negru, pe care e aşezată o cruce mare cizelată tot din granit. Într'o latură a stâncei va fi o tablă, cizelată, cu inscripţia, iar de asupra ei o ramură de laur, ca simbol al botanicei şi al încoronării meritelor pentru ştiinţa botanică. Fapta ilustrei Academii ilustrează frumos atât recunoştinţa ei faţă de fostul său membru, cât şi meritele acestuia, care a fost în ştiinţă fala noastră, a Ardelenilor.

— D-l *Augustin Paul*, secretarul consulatului român din Budapesta, a fost onorat cu medalia iubilară »Carol I.«

— »Luptă« din Budapesta atacă într'un mod incvificabil pe vicarul Haţegului, Dr. Iacob Radu, sub pretext că nu abonează aceasta foaie. Asemenea tratează cu vorbe injurtoare pe preotul S. Popovici din Racoviţa, pentru acelaş motiv, adecă suntem în terorism, cine nu abonează cutare foaie, i-se aplică »revolverul« ca la »Arizona Kiker«.

— D-l canonic G. Telescu de la Lugoj, părăsind Aradul, unde a preotit 26 ani, fiind protopopul districtului, în locul seu a fost introdus părintele Dr. Laurean Luca, fost paroch în Comloşul-mare.

— D-l *Dr. Iosif Siegescu* preot gr.-cat. şi profesor gim. în Budapesta a fost numit comisar la esămenele de cvalificaţiune învăţătorească la preparandia de stat în Timişoara, şi la cea rom. gr.-or. din Arad.

Pentru noua biserică din Cluj au binevoit a mai contribui următorii buni Domni:

nr. 394. E. P. Pecurariu, preot în Cluj, 2 cor.

nr. 395. Filip Pârvu, învăț. în Măcișul-ung. 2 cor.

nr. 396. Samson Șimonca, Cluj, Szántó u. 5 cor.

nr. 397. Todosie Chîra, Cluj, Hegyes domb, 10 cor.

nr. 398. Rozalia Gaborfi, Rozsa nr. 11, 3 cor.

La olaltă 22 cor.

— D-zeu să le răsplătească cu darurile sale.

— *Necrolog.* Primim următorul anunț funebral: Subscriși cu inimă înfrântă de durere și cu deplină resignațiune în dispozițiunea nescrutaveră a Providenței divine anunță moartea repentină a neuitatului tată Avram Breban, preot gr.-cat. întâmplată la 1 lunie în a 63-lea an al vieții și a 34-lea an al preoției sale. Astrucarea osămintelor scumpului defunct a fost în 3 lunie la 11 oare a. m. în cimiterul din Mocira, iară st. liturgie pentru odihna sufletului iubitului răposat s'a celebrat în biserica din Mocira în 3 lunie la 8 oare. Fie-i memoria binecuvântată! Alesandru și Corneliu ca fii.

— S'a încheiat concursul la postul de protopop al Uiorii de Mureș. După cum am auzit sunt 13 concurenți, între cari și On. Emil Pop, parochul Feneșul săsesc, notariul tractului protopesc a Clujului.

— *Alegerile din Austria* au creat acolo o situație cu totul nouă. Au eșit învingători partidele sociale, adecă acelea cari se preocupă de necesitățile timpului modern, și au căzut teroriștii și șoviniștii: Schönererieni și cehii tineri.

Partidul creștin social, aliat cu grupurile crestine populare și naționale dau majoritate. Al doilea partid mare e al social democraților. Astfel puse față în față principiile de luptă se vor limpezi. Se va vedea, că singur principiile creștine pot da soluții multămitoare și în politică, pentru toate situațiile. Lumea va avea să aleagă între stăpânirea creștinătății, dreptății frățietății adevărate, care respectă dreptul fiecărui neam și între anarhie ori revoluția socială.

— *Esamenele la școlale* de pe sate curg în toate părțile.

Din acest prilej e bine să ne dăm seamă de starea reală a școlalelor noastre, și în cât atârnă dela noi, și să vedem că avem mult de făcut. — Noi în cât cunoastem stările, vom căuta să ne dăm seamă. —

Cărți — Reviste Ziare. —

— *Revista Teologică* (nr. 3) are interesant și bogat cua prins. Relevăm răspunsul demn al d-lui Dr. Bălan, la pișcă

turile regretabile ale poetului Goga, care cu ori ce preţ v-re să se coboare din înălţimea, în care am vrea să-l avem.

— *Epoca colonisării Saşilor*. Deodată cu acest număr al »Răvaşului« apare şi în broşură separată studiul istoric şi arheologic, ce s'a publicat în revista noastră sub titlul de mai sus. Pe 20 pagini încărcate cu date şi momente nouă, acest studiu are un punct de vedere original în ce priveşte istoria Românilor din Ardeal. Bărbaţii competenţi, istoriografi de profesie, vor fi chemaţi a apărta argumentele autorului, şi vor combate ori vor întări punctul său de vedere. Vom vedea! Noi preţuim în aceasta mică broşură tocmai punctul de vedere nou, original şi cu bun simţ istoric alcătuit, care confirmă continuitatea noastră stăruitoare pe aceste plaiuri, pe care cu măhnire vedem că o părăsesc, pe faţă sau pe furiş, şi unii din cei mai populari istoriografi ai noştri. Nu ezităm a spune, că aci rătăcesc şi greşesc foarte mult toţi cei cedează şi numai o linie, seduşi de vederile străine, ce se întemeiază numai pe lipsa de dovezi.

Lipsa însă nu dovedeşte nimic — faţă cu tradiţia, care sperăm că-şi va afla întăririle sale neresturnabile. — Gratulăm autorului, la curajul cu care susţine pe noue temeuri, vechia tradiţie istorică, şi-i dorim încă multe studii de acestea.

Interesanta broşură costă 20 fil. cu porto postal 23 fil. şi se poate căpăta la administraţia »Răvaşului«. Cei ce o lăţesc bun lucru slugesc.

— *Convorbiri literare* (nr. 5 an. 41, pe Maiu) are un bogat şi ales cuprins. D-l Titu Maiorescu, sufletul neveştezit al »Convorbirilor« aprepţiază (în raportul său către Academie) pe delicatul scriitor I. A. Brătescu-Voinesti, de ale cărui nuvele şi schiţe »În lumea dreptăţii« s'a vorbit la noi prin d-l D. Tomescu. Competentul critic, neîntrecut şi azi, ca în epoca de culminaţiune a vieţii sale, conchide punând pe Brătescu-Voinesti alături de Creangă şi Caragiale, modelul povestitorilor şi zice: »D-l Brătescu-Voinesti se apropie de ei prin înfăţişarea a tot ce a rămas mai sănătos, după ameţeala atâtor inovaţii pripite, în pătura de mijloc a societăţii noastre. Icoanile acestei vieţi, îndeosebi provinciale, sunt descrise cu o căldură de stil, care câştigă dela început inimile cetitorilor şi le lasă impresia unei binefaceri sufleteşti — cu atâta iubire şi cu o aşa respectuoasă decenţă a căutat autorul să priceapă generaţia, care dispare din mijlocul nostru şi să o înfăţoşeze în forma neperitoare a artei«.

— Interesante contribuţii la istoria Costinilor şi a epocii lor face d-l Vladimir Ghica, o personalitate marcantă, care se

ridică, publicând documente noue din arhivele Romei. Frumos e omajul lui A. Naum, adus lui V. Alecsandri. — Un al doilea raport academic este cel al d-lui Ioan Bianu, profes. univers. și bibliotecar al Academiei, asupra »dicționarului etimologic al limbei române« de Dr. Sextil Pușcariu (Heidelberg 1905). Pe baza acestui raport cu competență lucrat, a luat lucrarea d-lui Pușcariu, premiul Eliade-Rădulescu, la care a concurat. — Interesante: Discuția »culelor« de T. Antonescu, provocată de d-l Tzigara-Samurcaș; studiul »alcoolismul la țară« de Dr. G. Proca; Jocul păpușilor de T. Jordănescu; O lămurire de G. Murnu. Din bogatele cronici relevăm cea artistică de Al. Tzigara și cea politică (Monarchia Habsburgică în prefăcere) de Aurel C. Popovici. Și constatăm cu mare plăcere, că sub noua direcție a d-lui S. Mehedinți, vechile »Convorbiri« au luat un avânt nou. Fiecare nîmăr, pe lângă greutatea și seriozitatea veche, aduce o nouă strălucire de frumusețe și vioiciunea prin actualitatea cronicelor și notițelor din întreg domeniul vieții moderne. O observare ne permitem însă, ar fi poate mai bine, ca actualitățile să nu peardă nici ele din obiectivitatea și înălțimea ce caracterizează de mult aceasta revistă și să se ferească a se cobori la nivelul ziarelor, de obicei superficiale și preocupate în judecată și foarte lunecoase spre personalități uricioase.

„Răvașul“ Clujului.

— Din prilejul sfințelor sărbători a Paștilor biserica lui Bob a fost înfrumusețată cu mai multe daruri noue, foarte frumoase.

D-na Rhea Silvia Illyés, soția marelui proprietar din Recea-Cristur, d-l Victor Illyés, care și mai înainte ne-a cercetat biserica noastră cu frumoase lucruri, ne-a surprins și acum cu un admirabil acoperitor pe amvon. Lucrat pe stofă de culoare crême alb, acoperitorul prezintă un șir de spice de grâu, lucrate în fir de aur veritabil, amestecate cu frumoasele flori albastre numite »floarea grăului« (Kornblume.) Pe o parte e tivit cu peluche albastru, ear de acealaltă e tăiat în dantele tivite cu fir de aur. E o lucrare gingașe, care de sine laudă gustul nobil și răbdarea creștinească a generoasei donatoare, care cu mâna sa l'a lucrat întreg, în lungime de vr'o 3—4 metri.

O altă lucrare mare, adevărată podoabă artistică, a fost dăruită de D-na Laura Ranta, fica curatorului nostru bisericesc, Vas. Ranta Buticescu, jude de trib. în p. Anume o bogată îmbrăcăminte a sfântului prestol, pe stofă de lână, culoare bordeaux, cu mari decorațiuni cusute cu mâna, peste care e

așezată o măsurită de cea mai fină calitate. Pe această atârnă, în partea dinainte a altarului o lungă fașie de atlas alb, cam de 30 cm. lat, pe care sunt pictați cu mâna în grua puri bogate niște vioi trandafiri de felurite colori. Intregă lucrarea, de mare preț, laudă nu numai gustul și lucrul de mână a dăruitoarei, ci și penelul, pe care-l manuează cu succesul ce întrece mult diletantismul obicinuit

Acest frumos dar dă altarului o înfățișare primăvărată, plină de dulceața florilor și bogăția colorilor.

Delicată lucrare este și »aerul«, lucrat de d-șoara Nina Codarcea, — fiica fostului protopop al Turzii Art. Codarcea, — pe mătăsă albă, cu tiviturii de fir de aur. Desemnul, lucrat cu artă de evlavioasa domnișoară, prezintă o cruce împodobită cu frumoase flori, vii, colorate.

Mai amintim candelabrul cel nou aurit, cumpărat de mai multe credincioase din Cluj, lucrătoare în fabrică, în prețul de 95 cor., și candelabrul cel vechiu, care a fost renovat complet și strălucitor, prin cheltuiala unui bun credincios al nostru.

De alte daruri ce s'au făcut bisericii din Cluj vom vorbi altă dată. Incheiem cu dorința și ruga, ca Dumnezeuul milelor să răsplătească darurile tuturor celor ce iubesc bunăcuviința casei sale.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

— *Zidirea școlii celei noue din Cluj*, favorizată de timp deosebit se ridică uimitor de grabnic, grație harnicului întreprinzător, care lucră spre mulțămirea tuturor. În săptămâna aceasta va ajunge, cu ajutorul lui D-zeu, sub coperiș. Constatăm că cei ce ne calomniază în »Tribuna« din Arad, ne denunță, în senz tradus, și într'o foaie din Cluj, unde se acată de faptul, că în actul comemorativ s'a zis *Cluj*, și nu s'ar fi respectat astfel legea despre — numirile oficioase. Să le fie de bine bunilor oameni, pentru unele, ca și pentru celelalte.

Poșta Redacției și Administrației.

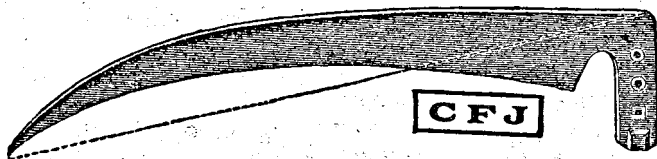
Suceava, Articoli neisprăviți nu avem obiceiul a publica. Ne promiteați scrieri beletristice...

Mai multora. »Propovedaniile« lui P. Maior nu sunt chiar gata. De acea îi rugăm să fie cu răbdare. Sunt la compactor. Prețul: broșurate 3 cor. 20 fil. legate frumos 4 cor. 30 fil.

**La Tipografia »Carmen« în Cluj se primește numai decât un
Practicant sau învățacel.**

Preferiți vor fi cei cari cunosc pe lângă limba română și cea maghiară.

Carol F. Jickeli, Sibiuu. (La coasa de aur).

Coase: Lungimea 70 75 80 85 90 cm.
1 bucată C. 1.60 1.60 1.60 2.— 2.—

Pentru fiecare bucată garantez. Adecă, eu schimb ori-ce coasă provăzută cu semnul **CFJ** care nu ar corăspunde, chiar și atuncia, când ea a fost bătută și întrebuițată. Economilor le pot recomanda cu cea mai mare încredere coasa aceasta. În decursul anilor s'a sporit foarte tare numărul coaselor vândute.

La cumpărare de 10 bucăți se dă o bucată pe deasupra.

La dorință trimit fiecăruia așa numitele »Foi de interes comun«.

AVIS!

Am onoare a face cunoscut prea stim. public din loc și jur, că institutul meu de înmormântare din Strada Unio Nr. 13 l-am strămutat în strada Egyetem-utcza Nr. 1, aranjându-l din nou, așa în cât corăspunde celor mai gingașe poște a timpului present.

Sicriuri de metal și lemn, — cununi, vestminte pentru morți, petri pentru morminte și făclii țin totdeauna în cuantitatea cea mai mare în depositul meu.

Îndeplinesc înmormântări de băieți dela 6 coroane, iar de oameni mari dela 16 coroane în sus. Duc îndeplinire transportarea cadavrelor în loc, jur și străinătate.

Rog pentru sprigin pe prea stimatul public pe viitor.

(4—20)

Muntyán Petru

proprietarul Institutului de înmormântare
Monostori-ut 87 sz. mäsar și strugar.

Egyetem utcza 1 sz.

Pentru economii!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta se urcă valoarea — adică prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor.

Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru oatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când alt cum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este, că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverii, suferă mai mult de mănăcările păduchilor, prin care mănăcările sunt reținuți porcii și vitele în îngrășarea și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-se ridica prețul, chiar pierde din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze aceasta unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea romului și a diferitelor licheuri. Cine voește a-și prepara rum și liqueuri bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru o litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune iarăși 40 fil. Tot în acest preț să capătă și pentru rachiul de drojde, de slibovitz, de rachiul de bucată și de borovicica.

Thee foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil. 1 kg. cu 6 și 8 cor.

Sirop de zmeură. Curat numai de suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Unsoare contra mânilor și picioarelor înghețate 70 fil.

Esență contra bătăturilor, (ochi de găină) 70 fil.

Toate aceste se capătă la:

Cornel Demeter, apotecar în Szászváros.

Institutul indigen de asigurare

Fondat la
1868

„Transsylvania“

Fondat la
1868

se recomandă pentru încheierea de

Asigurări de foc și asupra vieții, de rente, zestre pe cheltuelile înmormântării etc. în toate combinațiile și cu tarifele cele mai ieftine.

Valori asigurate:

105 milioane cor.

Despăgubiri prestate:

7 milioane coroane.

Sfaturi în toate afacerile de asigurare se dau fără nici o cheltuială.

Acusitori buni se caută în condițiuni favorabile.

Agentura generală în Cluj, Emketer 16.

Asigurări se pot face la »Economul« și la Agentura »Transilvaniei« în Cluj.

Cine suferă de (nevoie) sgârciuri și stări ner-

Epilepsie

voase, se ceară broșura despre Epilepsie, care se

trimite gratis și franco dela »Privil. Schwanen Apotheke,« Frankfurt a. Main.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

„THE STANDARD“

fondată în anul 1825.

Efectuește **asigurări pe viață** pe lângă condițiuni foarte favorabile.

Incaso anual

Avere proprie

Cor.: 34,600.000

Cor.: 274,000.000

Dividende solvite

Despăgubiri de viață

Cor.: 170,000.000

Cor.: 570,000.000

Agentura generală pentru Transilvania:

Cluj. Strada Ferencz-József Nr. 17.

Filiala pentru Ungaria:

**Budapesta, Strada Kossuth-Lajos nr. 4
în Palatul Standard. (Casa proprie).**

Centrala generală:

Edinburg. (Anglia).

La tipografia

»CARMEN«

în **Cluj**

se află de vânzare

„ROMANA“

(pe note)

de **Tunarul.**

Prețul unui exempl.

2 cor. 50 fil.

Tipografia „Carmen“ Petru P. Barițiu în Cluj—Kolozsvár.